

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

География және табиғатты пайдалану факультеті

География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасы

«БВ07303 – Жерге орналастыру» ББ бойынша

ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

**«101048 - ІШКІ ШАРУАШЫЛЫҚ ЖӘНЕ АУМАҚТЫҚ ЖЕРГЕ ОРНАЛАСТЫРУ»
пәнінің қорытынды емтихан**

БАҒДАРЛАМАСЫ

2024-2025 оқу жылы, 3 курс

Білім беру бағдарламаның шифрі және атауы: «6B07303 – Жерге орналастыру»

Пәннің коды және атауы: «101048 - ІШКІ ШАРУАШЫЛЫҚ ЖӘНЕ АУМАҚТЫҚ ЖЕРГЕ ОРНАЛАСТЫРУ»

Бағдарлама құрастырушы: аға оқытушы Рыскулбекова Л.М.

Кафедрасының мәжілісінде қарастырылды және ұсынылды

№ _____ хаттама « _____ » _____ 2025 ж.

Қорытынды емтихан өткізу формасы: №1 аралас емтихан (онлайн/офлайн)

Қолданатын платформа:

1 кезең: Жоба жұмысы бойынша қорытынды есеп – Moodle ҚОЖ – де.

2 кезең: кесте бойынша аудиторияда – ауызшы қорғау

«101048 - ІШКІ ШАРУАШЫЛЫҚ ЖӘНЕ АУМАҚТЫҚ ЖЕРГЕ ОРНАЛАСТЫРУ» ПӘНІ БОЙЫНША ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ ЖӘНЕ ЖҮРГІЗУ ФОРМАСЫНЫҢ СИПАТТАМАСЫ

1. Қорытынды емтиханды өткізу ережелері «Univer» жүйесіндегі, ПОӘК-дегі, «Пән бойынша қорытынды емтихан бағдарламасының» қосымша бетінде беріледі;
2. Ережелерді жүйеге жүктегеннен кейін, мессенджер чатында студенттерге «Қорытынды емтиханды өткізу ережелерімен» қандай жүйеде танысуға болатыны туралы хабарланады.
3. Чаттағы әр студент кестемен, ережелермен, прокторинг нұсқауларының талаптарымен танысқанын растауы керек.
4. Кесте бойынша жоспарланған күні студенттерге емтихан туралы еске салынады.

**Қорытынды емтихан өткізу формасы: №1 аралас емтихан (онлайн/офлайн)
Қолданатын платформа:**

1 кезең: Жоба жұмысы бойынша қорытынды есеп – Moodle ҚОЖ - де.

2 кезең: кесте бойынша аудиторияда - ауызша қорғау

Қорытынды бақылауға дайындық тақырыптары

Аумақтық жерге орналастыруды жоспарлау теориясы: Ішкі шаруашылық және аумақтық жерге орналастыру мазмұны және түсіндіру негіздері; Өндіріс бөлімшелері және олардың орталықтарын орналастыру ерекшеліктерін жүйелеу; Ішкі шаруашылық жолдарды, сушаруашылық және басқа инженерлік ғимараттарды орналастыру кешендерін түсіндіріп беру; Егістік алқаптарды ұйымдастыру түсінігі, мазмұны және шешу жолдарын сипаттау; Ауыспалы егістік жүйелерін жобалаудың мазмұнын жүйелеу негіздері; Суармалы егістігі бар аймақтардағы жерге орналастырудың ерекшеліктерін тұжырымдау; Суармалы егістік алқаптарын кешенді ұйымдастыру және ауыспалы егіс танаптарын пайдалану ерекшеліктерін жүйелеу; Мал азықтық алқаптардың территориясын жоспарлауды іске асырудың жүйелеу негіздері; Шабындықтарды аумақта орналастыруды зерттеу мәселелері; Жайылымның территориясын ұйымдастыруды жүйелеу негіздері; Көпжылдық жеміс-жидек екпелерінің аумағын орналастырудың даму жолдары.

Ішкі шаруашылық және аумақтық жерге орналастыруды ұйымдастыру ерекшеліктері: Ішкі шаруашылық және аумақтық жерге орналастырудың табиғи және экономикалық теорияларының негізін түсіндіру; Өндірістік шаруашылық бөлімшелері мен орталықтарын пландық жер массивінде жобалау; Ауылшаруашылық алқаптарын талдау арқылы, жер экпликациясының планын құрастыру; Мелиоративтік және су шаруашылық кешендерінің егістік танаптарын есептеу; Көпжылдық екпелердің аумағын ұйымдастыру құрылымын талдау; Егістік алқабына трансформациялау әдістемесін анықтайтын схеманы құрастыру; Ауыспалы егіс жүйелерін ұйымдастыру және танаптардың жұмыс учаскелерін жобалауды талдаулар; Ауыл шаруашылық дақылдарының бонитет балы бойынша өнімділігін және орташа балл бонитетін есептеулер; Жерді пайдаланудың аумақтық шаруашылық аудандарының мал азықтық өнімділігін бағалайды.

Аумақтық шаруашылық ішіндегі жерге орналастыру әдістері: Өндірістік шаруашылық орталықтарын пландық жер массивін талдау әдістері; Ауылшаруашылық алқаптарын талдау арқылы, жер экпликациясының планын құрастыру әдістері; Мелиоративтік және су шаруашылық кешендерінің танаптарын есептеу; Көпжылдық екпелерді ұйымдастыру құрылымын талдау; Аймақтық егістік алқабын трансформациялау әдістері; Ауыспалы егіс танаптардың жұмыс учаскелерін жобалауды талдайды; Жіктеу дәлдігін бағалау; Негізгі компоненттерді талдау; Жайылымның территориясын ұйымдастыруды.

Негізгі әдебиет:

1. ҚР Жер кодексі -20.06.2003. №442-ІІ.
2. Абдығалиева С.С. Жерге орналастыру. Оқу құралы. ҚазҰУ «Қазақ университеті», Алматы, 2014. – 226 б.
3. Тұрғаналиев С.Р. Ауыл шаруашылық құрылымдарың жерге орналастыру – Оқулық. –Алматы, Шынғыстау, 2023. – 205 б.
4. Айғаринова, Г.Т. Қазақстан Республикасының тұрақты даму жағдайында жер жарығын құқықтық реттеудің теориялық мәселелері; әл-Фараби атын. ҚазҰУ.- Алматы: Қазақ университеті, 2020.- 312 б.
5. Нурахметова Г.Г. Правовое обеспечение сделок в сфере земельных отношений: проблемы теории и практики [Текст]: моногр. / КазНУ им. аль-Фараби.- Алматы.: Қазақ университеті, 2020.- 189 б.
6. Ақшатаева, Ж.Б. Қазақстан Республикасында ауылшаруашылық өндірісін сақтандыруды құқықтық реттеу: моногр.; әл-Фараби атын. ҚазҰУ.- Алматы: Қазақ университеті, 2019.- 155 б.
7. Бейсенбаев, Ж.Т. Аграрлық-өнеркәсіптік кешенді мемлекеттік реттеу: оқу-әдістемелік құрал; әл-Фараби атын. ҚазҰУ.- Алматы: Қазақ университеті, 2020.- 128 б.
8. Есекеева, А.А. Жерге құқықтарды мемлекеттік тіркеуді құқықтық реттеу: әдістемелік құрал / әл-Фараби атын. ҚазҰУ.- Алматы: Қазақ университеті, 2020.- 124 б.

Қосымша әдебиет:

9. Гендельман М.А. Научные основы землеустройства и кадастра [Текст]: учебник / М.А.Гендельман, Ж.К.Крыкбаев. – Астана: Фолиант, 2004. – 172 б.
10. Волков С.Н. Внутрихозяйственное землеустройство [Текст]: учебник / С.Н. Волков. – М.: Колос, 2001. - 648 б.
11. С.Н. Волков. Землеустройство. Землеустроительное проектирование. Внутрихозяйственное землеустройство. Том 2. М.: Издательство «Колос», 2002 ж.
12. Сводный аналитический о состоянии и использовании земель Республики Казахстан на 2021 год [Электронный ресурс] / Министерство сельского хозяйства Республики Казахстан–RL:<https://www.gov.kz/memleket/entities/land/documents/details/291911?directionId=1416&lang=ru> (дата обращения 12.12 2022)
13. Чурсин А.И. Землеустроительное проектирование: учеб.-метод. пособие к практическим занятиям по направлению подготовки 21.03.02 «Землеустройство и кадастры» / А.И. Чурсин,. – Пенза: ПГУАС, 2016. – 112